

Finansdepartementet

Vinnova remissvar SOU 2018:79 ”Analyser och utvärderingar för effektiv styrning”

Sammanfattning

Vinnovas remissvar på SOU 2018:79 utgår från vår roll som Sveriges innovationsmyndighet. Vi är i betänkandets terminologi en genomförandemyndighet och våra kommentarer fokuserar på myndighetens eget behov av analys- och utvärderingsresurser, samt hur dessa relaterar till de analys- och utvärderingsmyndigheter som är betänkandets huvudfokus. Överlag är vi positiva till betänkandets slutsatser, men efterfrågar större konkretion i flera avseenden för att betänkandets ambitioner ska kunna genomföras.

Andra aspekter som bör beaktas

Betänkandet uppmärksammar med rätta vikten av tillgång till relevant data inom analys- och utvärderingsmyndigheternas ansvarsområden. Vinnova efterfrågar här större konkretion kring hur datainfrastrukturen ska utformas per ansvarsområde. Tillgång till data tvärs myndigheter och ansvarsområden är en fråga som tydligt går utanpå det statistikansvar för analys- och utvärderingsmyndigheter som betänkandet berör. Vinnova ser behov av ett regeringsinitiativ med syfte att säkerställa att alla berörda myndigheter tillgängliggör data från genomförda insatser i ett format som möjliggör enkel delning av data mellan myndigheter. Vinnova delar idag data med hjälp av API-baserad överföring till andra myndigheter och ser gärna att denna praxis sprids på ett koordinerat sätt. Vidare så anser vi att kompetens för utveckling och användning av nya metoder för dataanalys, metoder baserade på big data, textanalys och artificiell intelligens, kommer att vara avgörande för framtida kvalitet och effektivitet hos såväl analys- och utvärderingsmyndigheter som genomförandemyndigheter. Sådan kompetens bör därför vara centralt i de föreslagna nya myndigheterna.

Det finns i betänkandet en tendens att relatera till kostnadseffektivitet som om det fanns ett gemensamt mått på den, tvärs alla myndighetsfunktioner som betänkandet omfattar. Självfallet har begreppet effektivitet helt olika förutsättningar om man, å enda sidan, betraktar en myndighet som själv levererar tjänster till samhället (t.ex. sjukvård eller utbildning) och, å andra

sidan, en myndighet som uteslutande verkar genom andra aktörer genom finansiering av projekt för forskning, utveckling och innovation (t.ex. Vinnova).

Vinnovas ställningstaganden

Avsnitt 5.3.1 "Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning"

Vad gäller specifikt universitets- och högskolesektorn så har Vinnova i sitt remissvar på SOU 2019:6 (En långsiktig, samordnad och dialogbaserad styrning av högskolan) stött utredningens förslag på en oberoende analysfunktion. (Se vidare Vinnovas remissvar på det betänkandet.)

Avsnitt 6.4.7 "Analys och utvärderingsmyndigheter ska inte göra analyser och utvärderingar för operativ verksamhet"

Vinnova instämmer i slutsatsen att myndigheter med genomförandansvar, t.ex. Vinnova, behöver ha ansvar för analyser och utvärderingar som svarar upp mot myndighetens egna behov. Detta är viktigt av en rad skäl och vi vill bidra till ett något bredare perspektiv på frågan än vad som varit möjligt i betänkandet:

- Behovet av systemövergripande perspektiv är inte begränsat till regeringens analys- och utvärderingsmyndigheter. Snarare finns det för varje genomförandemyndighets del ett starkt och ökande behov att förstå sin egen myndighets verksamhet i ett bredare systemperspektiv. I det aktuella avsnittet noterar vi att forskningsfinansiering föreslås koncentreras till genomförandemyndigheterna. Forskningsfinansiering kan vara ett viktigt instrument för att fylla luckor i förståelsen av systemfunktion.
- Vidare så är det knappast möjligt att alls dra en tydlig gräns mellan "operativ verksamhet" och "systemperspektiv". Såväl Vinnovas tidigare erfarenheter från arbete med regeringens strategiska samverkansprogram som nuvarande pilotverksamhet inom missionsorienterad verksamhet pekar tydligt på hur den egna myndighetens verksamhet behöver förstås i relation till andra myndigheter, regeringens kansliet och övriga aktörer i Sverige och utomlands.
- Slutligen så grundas en effektiv utvärdering av myndigheters insatser redan i dessas utformning. Detta pekar på vikten av såväl genomförandemyndigheternas egna analys- och utvärderingsfunktioner, som vikten av en god samverkan mellan genomförandemyndigheter och analys- och utvärderingsmyndigheter. (Se också kommentar på avsnitt 6.5.4.)

Avsnitt 6.5.4 "Erfarenhetsutbyte och lärande behöver institutionaliseras"

Vinnova instämmer helt i behovet av systematisk metodutveckling, inklusive erfarenhetsutbyte mellan myndigheter. I ljuset av våra kommentarer under avsnitt 6.4.7 bör även genomförandemyndigheterna delta i myndighetsövergripande metodutveckling.

Avsnitt 6.9 "Nya myndigheter baserade på regeringens behov" samt Avsnitt 7.4 "Ny myndighetsstruktur"

Vinnova instämmer i betänkangets övergripande rekommendation att regeringen behöver ha tillgång till analys- och utvärderingsresurser med djup sakkunskap, som förmår ta systemövergripande ansats i sitt arbete, och att dessa resurser behöver vara organiserade på ett ändamålsenligt sätt. Vi har förståelse för att nuvarande myndigheter behöver kompletteras och delvis omorganiseras för att bättre kunna möta det behovet och att en huvudåtgärd då blir att skapa större myndigheter med bredare ansvarsområden.

Avsnitt 7.1 "En strategi för att tillgodose regeringens behov av analys- och utvärderingsresurser"

Vinnova delar betänkangets slutsats att regeringen bör ta fram en strategi för sina analys- och utvärderingsresurser. Detta är viktigt i sig och är sannolikt också ett viktigt steg på vägen för att konkretisera innehåll och underlag till de fyraårsrapporter som analys- och utvärderingsmyndigheterna förslås ta fram (se också kommentarer på avsnitt 7.3.3 nedan).

Avsnitt 7.3.3 "Utvecklade analyser och utvärderingar om sektorerna vart fjärde år"

Vinnova efterfrågar en större konkretion vad gäller innehållet i de fyraårsrapporter om utvecklingen inom respektive ansvarsområde som analys- och utvärderingsmyndigheterna föreslås ta fram. Det är alltför oklart vad som ska ingå i dem utöver utvärderade effekter av statliga insatser, trots att ambitionsnivån sätts relativt högt, se till exempel i avsnitt 6.4.5 "...bör också ingå i uppgiften att analysera och göra bedömningar av vilka större utmaningar det finns på området".

I detta ärende har generaldirektör Darja Isaksson beslutat. Enhetschef Daniel Johansson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Peter Eriksson samt analytiker Kjell Håkan Närfelt och Lennart Stenberg deltagit.

Darja Isaksson